מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות ולהשתמש נכון בתבניות לשוניות מרכזיות (הווה, התפעל, משפט סתמי, דרגות השוואה) דרך שירים ישראליים.
- להרחיב אוצר מילים נושאי (זהות, מקומות, עבודה, גוף, תרבות) ולהשתמש בו בכתיבה חופשית.
- לנתח כיצד שיר מבטא רעיון תרבותי או חברתי (שייכות, רב־לשוניות, ישראליות) ולהביע עמדה אישית מנומקת.
- לתרגל מעבר בין רמות לשון (סלנג, לשון תקנית) ולהבין מתי משתמשים בכל אחת.

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – פרק 1 • היכרות וזהות – אוצר מילים וכינויי גוף

1. ג – מאיפה
2. ב – ברכת שלום ובוא בשלום
3. ב – בהגיית הניקוד בסוף המילה
4. ב – הן

חלק ב' – פרק 1 • היכרות וזהות – כינויי גוף ופנייה

1 – ה (פנייה לבן יחיד)
2 – ד (פנייה לבת יחידה)
3 – ב (פנייה לקבוצת בנות)
4 – ג (גוף שלישי רבים, זכרים או קבוצה מעורבת)
5 – א (שאלה על זהותו של אדם)

חלק ג' – פרק 1 • היכרות וזהות – זהות, התאם וכתיבה

1. למשל: אני דנה. אני תלמידה חרוצה. את תלמידה גם כן? התשובה נבדקת לפי שימוש נכון בכינויי גוף ובהתאם מגדרי.
2. בעברית שם התואר משתנה לפי מין ומספר של שם העצם; אי התאמה פוגעת בתקינות המשפט ולעיתים משנה את המשמעות.
3. תשובה חופשית הכוללת שימוש נכון במילות שאלה כמו מי, מה, איך, ורעיון אישי ברור על זהות.

חלק ד' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – זיהוי וזכירה

1. נכון – כך נוצרים רוב שמות השפות בעברית, למשל רוסיה-רוסית, ספרד-ספרדית
2. לא נכון – בעברית ההווה משתנה לפי מין ומספר: גר, גרה, גרים, גרות

חלק ה' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – מילות יחס וצורות הפועל

1. ג – 4
2. א – עברית
3. א – ב

חלק ו' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – השלמות

1. ית
2. גר
3. מדברות

חלק ז' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – התאמה ויישום

1 – ב (צרפתית)
2 – ד (רוסית)
3 – א (ספרדית)
4 – ג (אמהרית)

חלק ח' – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – הכרה ראשונית

1. ג – התפעל
2. א – כ-ת-ב
3. ב – קודם
4. א – נהגת
5. ב – מספר סודר

חלק ט' – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – תרגול והשלמה

1. קם
2. מתקלחת
3. שישי
4. אחר כך

חלק י׳ – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – יישום וכתיבה

1. משפט תקין עם פועל בבניין התפעל המתאים לפעולת בוקר
2. מספר יסודי עונה על 'כמה', מספר סודר עונה על 'איזה במקום' – לדוגמה שלוש מול שלישי
3. שלושה משפטים ברצף הגיוני עם מילות הזמן קודם ואחר כך
4. לדוגמה: אוכל (פעל) ומתקלח (התפעל)

חלק י״א – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – היכרות עם אוצר המילים

1. א – היא חולה / דני סנדרסון
2. ב – חולה
3. ב – רופא / רופאה
4. ב – איך את/ה מרגיש/ה?
5. ב – רגליים

חלק י״ב – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – תרגול והתאמה

1. ראש
2. רגליים
3. חולה
4. תרופה
5. רגליים

חלק י״ג – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – צורת הזוגי: יחיד או זוג

1 – ג (זוג)
2 – ה (יחיד)
3 – ו (זוג)
4 – א (יחיד)
5 – ב (זוג)
6 – ד (יחיד)

חלק י״ד – פרק 5 • ביחד וישראליות – היכרות עם מילים ומושגים

1. א – בעצם, בקיצור
2. ב – בסדר, טוב
3. ג – הכי ישראלי / התקווה 6
4. ב – לעשות דברים יחד עם מישהו אחר
5. ב – חיבור בין אנשים שונים

חלק ט״ו – פרק 5 • ביחד וישראליות – משפט סתמי ודרגות השוואה

1. אוכלים
2. הכי
3. שלישי
4. הכי

חלק ט״ז – פרק 5 • ביחד וישראליות – חשיבה וכתיבה

1. משפט עם פועל בגוף שלישי רבים, למשל: אוכלים פלאפל בשישי, אומרים שיהיה בסדר – בלי נושא מפורש.
2. הסבר על הקשר השימוש של כל ביטוי ועל הקשר שלו לתרבות הישראלית (אופטימיות, ישירות, חוסר פורמליות).
3. פסקה מחוברת המתייחסת לרעיון השיתוף, הנתינה או הדברים המשותפים מתוך השירים 'מתחת לשמיים' או 'שיר לאהבה'.

חלק י״ז – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות ממגוון היחידות

1. א – שלום
2. ב – ־ית
3. א – אחר כך
4. ג – התפעל
5. ג – ־ים
6. ב – משפט בגוף שלישי רבים בלי נושא מפורש
7. ב – בטן
8. א – תכלס

חלק י״ח – חזרה מסכמת – כתיבה ומחשבה משלבת

1. יש לציין שתי הצורות משתמשות בסיומות נקבה (־ת, ־ית) אך שם המקצוע מתאר תפקיד ואילו התואר מתאר תכונה או שייכות.
2. תשובה חופשית המזהה שתי יחידות (למשל היכרות וזמן) ומסבירה את הקשר בין השיר לנושא הלשוני שבו.
3. פסקה אישית הכוללת לפחות שלוש מילות אוצר מילים מיחידות שונות ומשפטים תקינים בהווה.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד/ה מזהה נכון תופעה כמו הווה, התפעל, זוגי או דרגת השוואה ומצטט דוגמה קצרה מהשיר.
- המשפט הסתמי בגוף שלישי רבים ללא נושא מפורש, לעומת משפט עם נושא ברור – ההבדל מוסבר בבירור.
- תשובה אישית מנומקת המתייחסת לאוצר המילים או לרעיון מהיחידות (שייכות, רב־תרבותיות, קהילה).

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני כמה שיעורים – פרק אחד לשיעור, עם האזנה לשיר בתחילת כל פרק.
- לתלמידים חזקים אפשר להוסיף ניתוח מעמיק יותר של משקל ושורש, ולתלמידים מתקשים להתמקד באוצר המילים ובתבניות הבסיסיות בלבד.
- כדאי לשלב עבודה בזוגות בתרגילי 'מדברים' ו'ממיינים', ולתת זמן כתיבה אישי למשימות היצירה בסוף כל פרק.
- מומלץ לחזור בסוף החוברת לשאלות הרפלקציה ולקשר בין הנושאים הלשוניים לנושא הרחב יותר של שייכות וזהות ישראלית.

חוברת תרגול – לומדים עברית בשירים: 20 יחידות

לומדים עברית בשירים – 20 יחידות

תיכון · רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – היכרות וזהות
2. פרק 2 – ארצות, שפות ומקומות
3. פרק 3 – יום־יום, לימודים, עבודה וזמן
4. פרק 4 – אוכל, שוק ובריאות
5. פרק 5 – ביחד וישראליות

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – לומדים עברית בשירים: 20 יחידות

חוברת התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בכל פרק תמצאו אוצר מילים, דגש לשוני ותרגילים הקשורים לשירים שנלמדו בכיתה. עברו על התרגילים לפי סדר הפרקים, ונסו לנמק את התשובות שלכם בעזרת דוגמאות מהשיר עצמו. בסוף כל פרק יש משימת כתיבה – כתבו בעברית תקנית ובמשפטים שלמים.

1 חלק א' – פרק 1 • היכרות וזהות – אוצר מילים וכינויי גוף

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מילת השאלה ששואלת על מוצא או ארץ מוצא היא:

א) מי ב) מה ג) מאיפה ד) איך

2. בשירי היחידה 'שלום לכם' ו'סאלאם' חוזרת ברכה שמשמעותה המשותפת היא:

א) ברכת פרידה ב) ברכת שלום ובוא בשלום ג) שם של מקום ד) שם של מאכל

3. בביטוי 'מה שלומך' הפנייה לבן ולבת נכתבת אותו דבר אך נהגית אחרת. במה ההבדל?

א) אין שום הבדל ב) בהגיית הניקוד בסוף המילה ג) במילה כולה ד) רק בכתיב

4. איזה כינוי גוף מתאר קבוצת בנות בגוף שלישי?

א) הם ב) הן ג) אתם ד) אתן

2 חלק ב' – פרק 1 • היכרות וזהות – כינויי גוף ופנייה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אתה	____	**א.** שאלה על זהותו של אדם
2. את	____	**ב.** פנייה לקבוצת בנות
3. אתן	____	**ג.** גוף שלישי רבים, זכרים או קבוצה מעורבת
4. הם	____	**ד.** פנייה לבת יחידה
5. מי	____	**ה.** פנייה לבן יחיד

3 חלק ג' – פרק 1 • היכרות וזהות – זהות, התאם וכתיבה

ענו בקצרה.

1. כתבו שלושה משפטים קצרים ובהם מציגים את עצמכם, עם שני כינויי גוף שונים לפחות ושם תואר אחד המתאים למין הדובר או הדוברת.

_____

_____

_____

2. הסבירו בשתי שורות מדוע חשוב להתאים את שם התואר למין ולמספר של מי שמתואר, למשל 'תלמיד חרוץ' מול 'תלמידה חרוצה'.

3. בשיר 'אני נשאר אני' יש רעיון של שמירה על זהות אישית. כתבו פסקה קצרה של 3-4 משפטים על מה הופך אתכם ל'אתם עצמכם', תוך שימוש בלפחות שלוש מילות שאלה שונות בתוך השאלות שאתם שואלים את עצמכם.

4 חלק ד' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – זיהוי וזכירה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	שם שפה נוצר לרוב מתוספת סיומת ־י או ־ית לשם הארץ, כמו צרפת-צרפתית	☐	☐
2	הפועל בהווה משתנה רק לפי זמן ולא לפי מין ומספר	☐	☐

5 חלק ה' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – מילות יחס וצורות הפועל

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לכמה צורות מתחלק הפועל בזמן הווה?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 6

2. איזו מהמילים הבאות נוצרה מהוספת סיומת שפה לשם ארץ?

א) עברית ב) עולם ג) חצר ד) חבר

3. איזו מילת יחס מתאימה למשפט: 'אני גר ___ רחוב שינקין'?

א) ב ב) על ג) עם ד) אל

6 חלק ו' – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. במילה 'רוסית' הסיומת _____ הופכת את שם הארץ לשם השפה

2. הוא _____ (לגור) ליד הים

3. הן _____ (לדבר) שלוש שפות

7 חלק ז׳ – פרק 2 • ארצות, שפות ומקומות – התאמה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. צרפת	____	**א.** ספרדית
2. רוסיה	____	**ב.** צרפתית
3. ספרד	____	**ג.** אמהרית
4. אתיופיה	____	**ד.** רוסית

8 חלק ח׳ – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – הכרה ראשונית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזה בניין מופיעה בדרך כלל התחילית מִת־ בהווה (למשל: מתקלח)?

(א) פעל (ב) פיעל (ג) התפעל (ד) הפעיל

2. מהו השורש המשותף למילים 'כותב', 'מכתב' ו'כתובת'?

(א) כ-ת-ב (ב) כ-ת-ת (ג) מ-כ-ת (ד) כ-ת-ו

3. איזו מילה מציינת פעולה שקורית לפני פעולה אחרת?

(א) אחר כך (ב) קודם (ג) מחר (ד) אתמול

4. מהי צורת הנקבה הנכונה של 'נהג'?

(א) נהגת (ב) נהגית (ג) נהגה (ד) נהג

5. 'שישי' הוא ציון היום השישי בשבוע. איזה סוג מספר הוא?

(א) מספר יסודי (ב) מספר סודר (ג) מספר שלם (ד) מספר עשרוני

9 חלק ט׳ – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – תרגול והשלמה

השלימו את המילה החסרה.

1. אני _____ בשעה שבע בבוקר, ואז יוצא ללימודים.

2. היא _____ בבוקר לפני שהיא יוצאת לעבודה.

3. אחרי יום חמישי בא יום _____, ולמחרת שבת.

4. קודם אני אוכל ארוחת בוקר, _____ אני הולך ללימודים.

10 חלק י׳ – פרק 3 • יום־יום, לימודים, עבודה וזמן – יישום וכתיבה

ענו בקצרה.

1. כתבו משפט אחד המתאר את הבוקר שלכם, ושלבו בו פועל בבניין התפעל (למשל: מתקלח, מתלבש).

_____

_____

2. הסבירו בשתי שורות את ההבדל בין מספר יסודי למספר סודר, והביאו דוגמה אחת מהיחידות (למשל שלוש/שלישי).

3. כתבו שלושה משפטים קצרים על יום לימודים או עבודה טיפוסי, והשתמשו במילים 'קודם' ו'אחר כך'.

4. מצאו משיר מהיחידות שנלמדו פועל אחד בבניין פעל/קל ופועל אחד בבניין התפעל, וכתבו אותם.

11 חלק י״א – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – היכרות עם אוצר המילים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזה שיר עוסקת היחידה על בריאות וגוף?

א) היא חולה / דני סנדרסון ב) אצלנו בחצר / נעמי שמר ג) יום שישי / בנזין ד) הכי ישראלי / התקווה 6

2. איזו מילה מתארת מישהו שלא מרגיש טוב?

א) בריא ב) חולה ג) רופא ד) תרופה

3. מי נותן תרופה כשכואב לנו?

א) מורה ב) רופא / רופאה ג) נהג / נהגת ד) טבח / טבחית

4. איזו שאלה שואלים כדי לדעת איך מישהו מרגיש?

א) מה השעה? ב) איך את/ה מרגיש/ה? ג) מאיפה את/ה? ד) מה שלומך בעבודה?

5. מהי צורת הזוגי המתאימה למילה 'רגל' ברבים?

א) רגלות ב) רגליים ג) רגלים ד) רגלית

12 חלק י״ב – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – תרגול והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. כואב לי ה_____ אחרי שקראתי הרבה.

2. יש לי שתי _____ ושתי ידיים.

3. היא _____ היום, לכן היא נשארת בבית.

4. הרופאה נתנה לי _____ נגד הכאב.

5. כואבות לי ה_____ אחרי הריצה הארוכה.

13 חלק י"ג – פרק 4 • אוכל, שוק ובריאות – צורת הזוגי: יחיד או זוג

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. עיניים	____	**א.** יחיד
2. ראש	____	**ב.** זוג
3. ידיים	____	**ג.** זוג
4. בטן	____	**ד.** יחיד
5. אוזניים	____	**ה.** יחיד
6. רגל	____	**ו.** זוג

14 חלק י"ד – פרק 5 • ביחד וישראליות – היכרות עם מילים ומושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי המשמעות של הביטוי "תכלס" מהשיר "הכי ישראלי"?

א) בעצם, בקיצור ב) שלום ג) אוכל ישראלי ד) מחר

2. מה פירוש המילה "סבבה" כביטוי סלנג ישראלי?

א) רע מאוד ב) בסדר, טוב ג) עצוב ד) מהר מאוד

3. באיזה שיר מופיע הביטוי "הכי ישראלי" שלמדנו עליו?

א) מתחת לשמיים ב) שיר לאהבה ג) הכי ישראלי / התקווה 6 ד) יום שישי

4. לפי השיח ביחידה, מהי "שותפות" בין אנשים?

א) לעשות דברים לבד ב) לעשות דברים יחד עם מישהו אחר ג) לריב ולהתווכח ד) לישון כל היום

5. מה מבטא הרעיון "ביחד" בשיר "מתחת לשמיים"?

א) בדידות וריחוק ב) חיבור בין אנשים שונים ג) פחד מהעולם ד) תחרות בין חברים

15 חלק ט"ו – פרק 5 • ביחד וישראליות – משפט סתמי ודרגות השוואה

השלימו את המילה החסרה.

1. בישראל _____ חומוס כמעט בכל מקום.

2. פלאפל הוא ה _____ ישראלי מכל המאכלים, לפי השיר.

3. במשפט סתמי הפועל בא בגוף _____ רבים, בלי לציין מי בדיוק עושה את הפעולה.

4. בדרגות ההשוואה: ישראלי – יותר ישראלי – _____ ישראלי.

16 חלק ט"ז – פרק 5 • ביחד וישראליות – חשיבה וכתיבה

ענו בקצרה.

1. כתבו משפט סתמי אחד על מנהג ישראלי מוכר, בלי לציין מי עושה את הפעולה.

2. בחרו שני ביטויי סלנג מהיחידה (למשל תכלס, סבבה, יהיה בסדר) והסבירו מתי משתמשים בהם ומה הם מבטאים על ה'ישראליות'.

3. כתבו פסקה קצרה: מה, לדעתכם, מחבר בין אנשים שונים לכדי קבוצה אחת שמרגישה 'ביחד'? התבססו על רעיון השיתוף מהשירים שלמדנו.

17 חלק י"ז – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות ממגוון היחידות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה אומרים כשפוגשים מישהו חדש?

א) שלום ב) להתראות ג) ישר ד) אחר כך

2. איזו סיומת הופכת שם ארץ לשם שפה (כמו צרפת → צרפתית)?

א) ־ים ב) ־ית ג) ־ת ד) ־ני

3. איזו מילה מסדרת פעולות ברצף זמן (כמו ביחידת העבודה והלו"ז)?

א) אחר כך ב) הכי ג) ביחד ד) בריא

4. באיזה בניין נמצאת המילה 'מתקלח'?

א) פעל ב) פיעל ג) התפעל ד) הפעיל

5. איזו סיומת מציינת צורת זוגי בעברית (כמו ידיים, רגליים)?

א) ־ים ב) ־ות ג) ־ַיִם ד) ־ה

6. מהו משפט סתמי כמו 'אומרים ש...'?

א) משפט עם נושא מפורש ב) משפט בגוף שלישי רבים בלי נושא מפורש ג) משפט בלשון עבר

ד) משפט שאלה

7. איזה איבר גוף הוא בלשון נקבה, ולכן אומרים עליו 'כואבת לי ה___'?

א) ראש ב) בטן ג) גב ד) לב

8. איזה ביטוי שייך למשלב דיבור יומיומי (סלנג), כמו ביחידה 'הכי ישראלי'?

א) תכלס ב) מורה ג) שפה ד) תרופה

18 חלק י"ח – חזרה מסכמת – כתיבה ומחשבה משלבת

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. השוו בין צורת הנקבה של שם מקצוע (כמו 'נהגת') לבין צורת הנקבה של תואר (כמו 'ישראלית'). מה דומה ומה שונה בסיומות?

2. בחרו שתי יחידות מהספר ותארו כיצד כל אחת מהן משתמשת בשיר כדי ללמד נושא לשוני שונה.

3. כתבו פסקה קצרה (4-5 משפטים) המשלבת מילים מלפחות שלוש יחידות שונות (כגון שפה, עבודה, בריאות, ביחד) ומתארת יום בחייכם.

כרטיס יציאה

בחרו שיר אחד מהיחידות ונסו לזהות בו שתי תופעות לשוניות שלמדתם – הסבירו כל אחת במשפט.

כתבו משפט סתמי ומשפט רגיל (עם נושא ברור) על אותו נושא, והסבירו את ההבדל ביניהם.

איזו מילה חדשה מהיחידות הכי מייצגת בעיניכם את הנושא של 'ביחד'? נמקו בשתיים-שלוש שורות.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀